

11/11/57

א.ס.

מדינת ישראל
הכנסת

פרוטוקול מס' 83/ב

מישיבת ועדת הכספים, סיום א', ז' באדר ב' תשי"ז
(10.3.57), בשעה 16.15.

נכחו: חברי הוועדה:

- י. גורלי - היו"ר
- י. פורדר
- י. בדר
- א. אלטמן
- י. קרגמן
- ז. סוזאייב
- ס. חזני
- א. בהיר
- א. הרצפלד
- ס. דיין
- י. ספיר

סוזמנים:

- מר עילם - המנהל הכללי של משרד העבודה
- מר טורוקר - מטעם משרד האוצר
- מר וינר - " " "
- מר ברזילי - " " "
- מר ספיבק - " " "
- מר בזק - מזכיר הוועדה

סדר-היום:

חוק התקציב (טס' 3) לסנת 1956/57
שיטת המכרזים בביצוע עבודות שכון

היו"ר י. גורלי:

אני פותח את הישיבה.

אנו חוזרים לתקציב משרד העבודה. לפני שנמשיך בדיון אקראי מכתב שקיבלתי ממנהל משרד העבודה:

בעקבות הדיון שהיה בוועדת הכספים ביום ב', 25 בפברואר ש.ז., בדבר שיתוף חברות השכון בארץ בביצוע תכניות שכון, העיר חה"כ יוסף ספיר בתרעומת על-כך שחברת שכון אזרחי לא מטותפת במעשה זה.

בדקתי העניין עם מנהל אגף השכון והוברר לי שלפני יותר מסבועיים התקיימה פגישה בין מר טנה לבין מר טטופ, מנהל החברה האמורה, בדבר שיתופה בטפעלי שכון העומדים על הפרק. מר טנה הביע נכונות לסתף את חברת שכון אזרחי בטלוס צורות, והן:-

(א) רכיסת דירות טאת החברה שהן כיום בבנין על סנת להסתמס בהן לסם קליטת עולים;

(ב) לבנות מספר יחידות במיוחד למטרה זאת;

(ג) הסתתפות החברה הזאת בביצוע טפעל

החסכון לבנין.

לאחר מכן ניהל טר סטופ טשא ומתן עם הטוונים על כך באגף השכון, וטר סטופ נתבקש להציע הצעות מסוכסות בכל אחד מהשטחים הטוטונים לעיל, דבר שעד יום אתמול טרם הוגש על ידו. טובין שבטידה שהשכון האזרחי יציע את הצעותיו לאגף השכון והן תהיינה בהתאמה עם התנאים שסוכסו בינתיים עם חברות שכון אחרות - השכון האזרחי יוכל ליטול חלק בפעולות הללו. כפי שאני שומע מאגף השכון קבע טר סטופ פגישה להבאת הצעותיו בנדון ביום א' הקרוב.

אודה לך אם תביא זאת לתשומת לב חברי ועדת הכספים בהזדמנות הקרובה, על מנת לטלס טענה בלתי טכוססת שהושמעה ספי טר ספיר על דבר קיפוח, כביכול, של חברה זאת.

קיבלתי עוד סכתב אחד מסנהל משרד העבודה ובו הוא מתרעם על כך, שלאחר שהוא ביקש כי הפרטים שהוא מסר בקשר לביצוע העבודות בנצרת לא ייטסרו לפרסום - על כל פנים לא באמצעות ועדת הכספים - לא נשמר הדבר, ובמסיבה עם עתונאים שקייטו חה"כ ספיר וסוזאייב בטסרו הפרטים האלה.

ז. סוזאייב:

התכוונתי להיות בטסיבה אבל לא הייתי.

היו"ר י. גורי:

כך נטטר ב"הבקר".

בלי להכנס לעצם הענין אני רוצה להזכיר לחברים כי בדרך-כלל ישנה טסורת בוועדת הכספים, שאם טבקשים לא לטסור דברים לפרסום הרי הם נשטרים בטוד. אני רק יכול כעת להצטרע על-כך מבלי שאוכל לעזור לאחר שהדבר נעשה. אני רוצה לומר לחברי הוועדה שבדרך זו אנחנו עלולים להעמיד את נציגי הטסלה בטצב כזה שהם ייטנעו טלטסור אינפורמציה שאיננה ניתנת לפרסום.

ז. סוזאייב:

אינני זוכר בדיוק איך נרשם בפרוטוקול, אבל אני יכול להעיד - בטידה וזכרוני אינו מטעה אותי - כי יתכן וטר עילם ביקש שהדבר לא יפורסם, אך מצד היו"ר לא באה כל הערה. לא כל נציג הטסלה, המופיע בפני הוועדה, רשאי לקבוע מה ניתן לפרסום ומה לא. ענין טסיבת העתונאים התעורר בשיחה ביני ובין טר ספיר עוד בזמן הישיבה, ואינני יכול לתאר לעצמי שאנחנו החלטנו על-כך לאחר הערתו של היו"ר כי הדברים אינם לפרסום. כסעט בוודאות אני יכול לומר שגם אם טר עילם העיר מה שהעיר מצד היו"ר לא באה כל תגובה. אינני זוכר שאני וטר ספיר החלטנו לטרווד ביו"ר כשהחלטנו לקרוא למסיבת עתונאים. אילו היינו רוצים ללכת כל-כך רחוק אין לי צל של ספק שהיינו אומרים ליו"ר אנו רואים את הענין הזה כה חסור שאיננו יכולים לטסור אותו בטוד.

אני מצטרע שחה"כ ספיר איננו כאן, כי הוא יכול היה לרענן את זכרוני, אבל אינני יכול להסכים עם טסקנות היו"ר. בקשר לשטירת הסודיות, מפני שאנו תמיד שטרנו על-כך ולא היה יסוד לפקפק לגבינו בטיוחד. יתכן שנעשתה שגיאה בזה שלא הודגש הדבר על-ידי היו"ר.

היו"ר י. גורי:

אני מקבל את הסברו של חה"כ סוזאייב. אין לי בטחון בטאה אחוז שהעירותי, יתכן שלא עשיתי זאת, מפני שאם הטרצה טבקש ואף אחד אינו חולק על-כך, אינני מוצא לנכון להעיד.

טר בזק:

עד כמה שאני זוכר הרושם היה ברור שטר עילם ביקש לא לפרסם והוועדה סיכמה לא לפרסם.

ז. סוזאייב:

אני שולל שלילה טוחלט שהיה טיכום.

היו"ר י. גורי:

לפעמים יש הסכמה מתוך שתיקה.

י. פורד:

שמעתי בהרבה טקרים הנסקה יותר מבוטסת
טמר סוזאייב. אני השתתפתי בלישיבה ואני
יכול להעיד כי דובר במפורש ובאופן ברור לא לפרסם.

י. ברר:

אותי מעניין העתיד. לדעתי יש לקבוע
הסדר קבוע, כדי שכל חבר ועדה ידע לקראת
מה הוא הולך אם הוא רוצה לפרוץ את הגדר. אני מציע הסדר כזה: אם
הסופיע בפני הוועדה מבקש כי דבריו יישטרו בסוד הם יישטרו אלא אם
הוועדה תחליט אחרת. צדק חה"כ. סוזאייב באוטרו שהדרישה עצמה על-ידי
הדובר אינה מספיקה.

היו"ר י. גורי:

בעבר קבענו בהסכמה כללית, שאם יש דרישה
כזאת היא מתקבלת כדבר הטובן סאליו,
ולפעמים אני מוסיף: טובן סאליו שהדברים אינם לפרסום. בטכתבו של טר
עילם יש פסקה האומרת: "היה טובן סדיון בנושא רגיש זה אינו יכול
להיות פומבי ואתה העירות שקטע זה לא יירסם בפרוטוקול. היה טובן
לכל השתתפים שהטדובר באותה ישיבה לא יובא החוצה." מסתבר שהוצאת
הקטע מהפרוטוקול טדברת בעד עצמה.

ז. סוזאייב:

אני רוצה להזכיר כי אילו רצינו לפרסם
את הדבר יש לכך גם דרכים אחרות, איס
לא הכריח אותנו לקרוא לטטיבת עתונאים. נראה לי שבכל הענין הזה
יש משהו לא ברור.

היו"ר י. גורי:

אני מבקש את טר עילם לתת לנו הטבר נוסף
בענין הסכרזים.

טר עילם:

מבלי לחזור לדין ודברים שהיה כרבע, ושגם
כתבתי על-כך בטכתב, אני רוצה להעיד לחברי
הוועדה שבנושא נצרת נגעתי לא על פי תביעה של מישהו טחברי הוועדה.
לא הייתי חייב לדבר בנושא זה כי הוא אינו מטתלב פה, אבל חשבתי לנכון
לכאר לחברי-הוועדה כיצד נהגנו. בענין רגיש זה. למעשה הפלגתי
ונגעתי לא רק בנושא השיכון אלא גם בבעיית המיים, כלומר באופן גלוי
הצגתי שיקולים בנושאים חטורים שישנם, וזאת על-יסוד הנחה שהדברים
לא יפורסמו. אבל אינני רוצה להרחיב את הדיבור על-כך.

בתבקשתי להטציא שני נתונים שבישיבה

הקודמת אטרתי אותם באופן כללי ולא לפי פירוט. אני רוצה להנסיף עוד
דבר בנוגע לשיכון האזרחי, נוסף למה שכתבתי בטכתב. בחנתי את הענין
היום. בשבוע שעבר היה עוד דין ודברים בין טר סטופ ובין אנשי
אגף השיכון, ומר סטופ הבטיח להטציא את ההצעות. עד שעות הצהרנים לא
היו הצעות. על כל פנים מסומן בית יתר העבודות חלק לחברת שכונן אזרחי,
בטידה שתוכל לסגל את עצמה לענין זה.

בשאלתי כיצד מחולקת בין חברות השכון

העבודה שאטרתי כי היא תבוצע באמצעות חברות השכון. אנחנו חושבים
לחלק בין חברות השיכון כ-3,500 יחידות שכונן, במסגרת 12,000
יחידות שיארתי כי יצטטטמו ל-11,000 ובמסגרת נוספת של 13,000
יחידות שכונן. הביצוע על-ידי החברות מבוטס על-כך, שהחברות בונות
לפי תכנית מוסכמת בטחירים קבועים, במקומות שלחברות יש קרקע משלהן,
קרקע מתוכנן, לפעמים מפותח, וזה היתרון. לרגל שינוי בהרכב העליה
היינו מוכרחים לחזור לאזורים טאוכלסים, שאין אנו מוכנים בהם
בקרקעות מתוכננות, טשום שהיינו מוכזים בעיקר באזורי פיתוח, ובאזורים
טאוכלסים רק בטכמות של שכונן עטטי. לכן, לטרות שהיה בדעתנו לא
להזדקק לחברות שכונן, מניטוק של שינוי פתאוטי בטהלך הדברים והצורך
להזדקק לטידורים מוכנים, החלטנו לחזור ולהזטין באמצעות חברות השכון
מספר יחידות.

המספרים שהם כבר מסוכמים בשתי המסגרות הללו הם: לחברת שכונת עובדים ונוה עובד - בין 1200 ל-1300 (בערים ובמושבות); לחברת עמידר - 800; לחברת רסקו - 600; לחברת טשכנות - 300; לחברת עולה חדש (חברה של יוצאי בולגריה) - 120; לחברת מעובות עמטיים - 160 (יש לה אדמה בכפר סבא). השארנו עוד מספר יחידות לשתי חברות, במידה שיהיה הסכם, לחברת השכון האזרחי ולחברת סלע.

מלבד זאת התקשר אגף השכון עם עמידר וגם עם הסכמים עם מספר חברות וקבלנים-בונים על כמה מאות יחידות שהן בשלב של בנין: האחים גולדשטיין ברמת-גן, שמוסקוביץ בנתניה ועוד כמה קבלנים שהדירות שהם בונים עוסדות בפני גמר. סכמנו על מספר יחידות עם רסקו ועם חברת שכונת. כל אלה ביחד מסתכמות ב-300 יחידות.

זוהי החלוקה של 3,500 היחידות אשר יוקמו

על-ידי חברת שכונת.

חברות השכון קיבלו קרקעות מהקרן הקיימת בעבר. ק.ק.ל. היתה מחלקת את הקרקעות בין חברות השכון בארץ. גם דעות הפיתוח בתקופה הראשונה היתה מחלקת קרקעות נגד תשלום. משהוברר שזה דבר מכביד, כלומר שאנו מוכרחים להזדקק לחברות גם סניטוק מעשי זה שבידן קרקעות, פנינו לרשות הפיתוח וגרמנו לכך שהי לא תחלק קרקע בין חברות השכון. אשר לק.ק.ל., היא לא חלקה יותר קרקעות אלא בהתאמה עם אגף השכון, אבל מפני שחלקה בעבר נשארו לחברות עד היום רזרבות. מאחר שהיה צורך לבנות באזורים שקודם לא חשבנו לבנות בהם, היינו מוכרחים להעזר בחברות השכון במידה שיש להן קרקעות במקומות אלה.

היתה שאלה על המספרים של היחידות שבמסרו במכרזים אזוריים ובמכרזים מקומיים - מה הפירוט. היו שתי סדרות של שכונת: הסדרה של תקציב 1956/57 - 5000 יחידות ומהסדרה של 11,000 היחידות - 4,000 יחידות. בסדרה הראשונה של 5,000 יחידות היו מכרזים על 1,590 יחידות במכרזים לוקליים ולפי תוצאות המכרזים נמסרו: 464 יחידות לסולל בונה ו-1,126 יחידות לקבלנים פרטיים. במכרזים אזוריים נמסרו 5,328 יחידות, מהן סולל בונה קיבלה 3,086 וקבלנים פרטיים - 442. בסדרה השנייה של 4,000 יחידות נמסרו במכרזים לוקליים 1,160 יחידות, מזה לסולל בונה 680 ולקבלנים פרטיים 480. במכרזים אזוריים נמסרו 2,370 יחידות, לסולל-בונה 1,860 ולקבלנים פרטיים 510.

במקביל לזאת היו מכרזים בעמידר באותה שיטה ולפי אותו הסדר של אגף השכון. לפי מכרז לוקלי נמסרו לסולל בונה 684 יחידות ולקבלנים פרטיים 386 יחידות. במכרזים אזוריים נמסרו לסולל-בונה 586 יחידות ולקבלנים פרטיים 174 יחידות.

בקבוצה הראשונה היו 18 מכרזים ובקבוצה

השנייה של עמידר - 5 מכרזים.

כעת אני רוצה להשלים את הנושא עצמו. אני יודע שאצל כמה חברים עורר הדבר התרגשות. אני מבין שהחברים אשר מתרגשים רואים בדרך של מכרזים אזוריים משהו מכוון, ואומרים: עושים זאת כדי ליצור שיטה פבורית לסולל-בונה. אין לזה כל זיקה לנושא. יאמינו או לא, אבל אין להנחה זו כל שחר.

למשרד העבודה יש שתי זרועות ביצוע: המחלקה לעבודות ציבוריות ואגף השכון. גם המחלקה לעבודות ציבוריות מבצעת עבודות של עצמה ושל כל משרדי הממשלה בסכומים של מיליונים רבים של לירות. אטנם בסיכום היקפה הוא קטן מהיקף אגף השכון, אבל היא בכל-זאת מבצעת עבודות בסך 15 - 18 מיליון ל"י. נשאלת השאלה: מדוע אותה משרד עבודה ואותם האנשים שהם אחראים לשתי הזרועות האלה ומנהלים אותה מדיניות, מדוע להם להסתפק עם חברי ועדת הכספים או עם חברים אחרים בזריכות על שיטת מסירת עבודות השכון ולהיות לגיטימיסטים מוחלטים בענין ט.ע.צ.?, ב.ע.צ. אין סימן לשיטת המכרזים האזוריים, אלא כל

אובייקט נמסר במכרז, מזמינים לכל אובייקט קבלנים טובים, לפי קלסיפיקציה של קבלנים לעבודות קטנות, לעבודות בינוניות ולעבודות גדולות. מדוע אותו מסדר ומנהלו הכללי נוהגים במקרה אחד לפי כל הכללים הרצויים לכל אחד ולגבי השכון נוהגים אחרת?

מ.ע.צ. היא גם זרוע מבצעת. אם בפניה עומדת בעיה דוחקת, יש לה יכולת-בליצוע עצמית, יש לה מכשירים, ציוד כבד, ארגון. אם מ.ע.צ. עומדת בפניה עבודה שיט לבצעה בדחיפות, היא עושה זאת בעצמה ואינה תלויה באחרים.

בדרך-כלל העבודות מ.ע.צ. מבצעת הן על פי רוב מתוכננות מקודם, והאובייקטים של מ.ע.צ. יש שהם מתקצצים בעקבות קיצוץ בתקציב.

סיטת המכרזים היא פשוטה, אלמנטרית. כשיש למ.ע.צ. כסף לביצוע עבודה מסויימת, היא יכולה לעשות את המכרז במסך כמה שבועות ותכף מתחילים בעבודה.

נשאלת השאלה, מדוע אגף השכון, או מסדר העבודה, במסך שנים מסתכן בדבר שיט עליו עוררים ואינו מקבל את הסיטה הפסטטית - למסדר כל 50 דירות במכרז? במ.ע.צ. עושים זאת כי זה לא גורם לסיכון סיותר לענין. בכל הימים טאז פועלים בתחום השכון פועלים תחת לחץ של מאות אסטרוטפרות ותחת לחץ של עצבנות. היסול המעברות, הבדונים וקליטת העליה החדשה מחליבים קצב מסחרר ואם יש טיפה של אחריות מוכרחים לעשות כל מאמץ כדי לזרז את הענין. היינו נתונים בתוך פעולה של היסול פחונים וברונים ובעבר טענו לא מעט. יש בארץ כ-20,000 צריפים, כי זה היה דבר שבמסך חדשים אפשר לגמור והיינו מוכרחים להזדקק לכל דרך שיט בה החסת הענין. אנו יודעים שגם מניסוקי כסף וגם מניסוקי קצב יש עוד כמה אלפי מטפחות במעברות.

בשנתיים וחצי האחרונות התחיל גל של עליה מצפון אפריקה וקליטתה היתה סלווה נדר: טן האניה יטר לבנין. זה אפשרי בתנאי שהנתיים ישנם. ז.א., בעת ובעונה אחת צריך לעשות לחיסול המעברות ולהכין מבנים בסביל אלפי יהודים. ובחדשים האחרונים בא חידוש מטמח, אבל מבחינת המערך של השכון אחד הדברים הקטלניים: כל הטהלך היה תיכנון בניה בריכוזים חדשים של אזורי הפיתוח; אבל העליה סכצרים, טפולין ומהונגריה שהגיעה בעלי מקצוע חייבה בניה במקומות סאוכלטיים, בקרבת מפעלים, וזאת בלי להרוס את עקרון פיזור האוכלוסיה. טוב יש לתכנן זה על יד זה. אם יש אחריות לענין ואם יש אחריות למטיטה, הגענו לזה שבחודש פברואר הצלחנו למסור לעבודה טעל ל-2000 בניני קבע, בעוד שלפני כמה חדשים בקוטי יכולנו למסור 900 מבנים. זרזנו את מלאכת השכון.

עיינו חסכון שבכדי להגיע לבניה יש לתאם 23 גורמים. אזכיר אחדים: ברוב המקרים עלינו לתאם עם הצבא בנוגע לסטח; אגף התיכנון, רשויות מקומיות, ועדות בנין סחוזיות, מסדר הבריאות (על הצד הסניטרי), רשות הפיתוח, ק.ק.ל., מטרדי מטטלה שונים וכך הלאה.

חה"כ הרצפלד תובע לא לבנות בארבע קומות, אחרים תובעים מטקי עזר, רשויות מקומיות תובעות יופי ונוי, צריך לתאם עם מינהל המים, אנלס. הגענו לכך שדירה טובה יכולה להבנות במסך 3-4 חדשים. אבל לסם כך עלינו להפסיד כפליים זמן עד שטייעים לבנין. בתנאים כאלה אנו רגישים על כל הפסד שהוא, ולכן הגענו למכרז האזורי.

במכרז המזורז יש כמה יתרונות.
הדרך הזאת המאפשרת בשעתו עם מבקר המדינה, בדו"ח מספר 7 של המבקר
אין אף מלה של ביקורת בנושא זה, הוא מזכיר ליקויים שטרם תוקנו -
אם כי יש הרבה דברים שתוקנו - אבל בשטח זה נקבע שבמידה והעבודה
נמסרה במכרז...

ז. סלזאניבן
מכרז המזורז בעצם אינו מכרז, זה סלידת
עבודה ללא מכרז.

מר עילם
מכרז המזורז הוא כמו מכרז לוקלי.
על פי תנאי המכרז הלוקלי קובעים את
התנאים לעוד 2 - 3 אובייקטים.

היו"ר י. גורי
אני מבין שמכרז המזורז זה מכרז בגבולות
מזורז מסויים, וגם במסדרות עבודות נוספות
על פי תנאים שבהם נמכרו קודם מספר יחידות במכרז מקומי. בניה
שמכרז מקומי נמכרו לקבלן 600 יחידות; אם באותו זמן ישו עוד
1000 יחידות אותו קבלן יקבל אותם לפי אותם התנאים.

מר עילם
אותו קבלן וגם אחרים שמלה לעובדים
באותו זמן.

הסדר זה של מכרז המזורז על העבודות
של אגף השכון, של עפידר ושל המחלקה להתיישבות של הסוכנות, שהיא
משטח זרוע מבצעת לנו לעבודות בהתיישבות והיא פועלת לפי אותה שיטה.
כל עבודה שאינה נמסרת במכרז בטישין טובת בני ועדת המכרזים
העליונה, אשר באה בדיון ודבריה עם מבקר המדינה לצורך קביעת ואישור
הדרך הזאת. בוועדה זו יושבים: מנהל ס.ע.צ., מנהל אגף השכון ועבדכם.
ועדה זו מחליטה למסור לקבלן איכס עבודה מסויימת לפי מכרז זה וזה,
והעתק מהחלטה הטנוטקט טועבר למבקר המדינה. הסדר זה פועל למעלה
משנתיים ועד היום אין עליו עוררים.

היו"ר י. גורי
האם זה סוגבל בזמן?

מר עילם
השאלה ששאל היו"ר היא רצינית: האם יש
תדירות מספקת במכרזים אלה? כמה זמן,
אחרי שנערך המכרז, עוד יכולים לכלכל עבודה לפיו? בדרך-כלל הזדקקות
למכרז היתה בגבולות של שנה, אפשר להגיד שזה יותר מדי זמן. בזמן
האחרון קבענו דרך קצת מתקנת, כדי שנוכל לעשות יותר מכרזים.
אני מסרתי על 23 מכרזים לגבי כ-9000 יחידות. אני מודה שאילו
מספר המכרזים היה יותר גדול מצבי בוויכוח זה היה יותר נוח מפני
שאז היתה תדירות יותר רבה במכרזים, לאחרונה נקטנו דרך של רזבוי
מכרזים. למשל, ב-12 למטר נעשה מכרז על עבודה שעומדת להעשות באפריק,
כך לא נפסיד בקצב העבודה, כלומר נעשה מכרזים לפני שהכל סוכן, על-ידי
כך נוכל להרבות במכרזים מבלי להאיט את הקצב. נוסף לכך נקצר את
הטווח לגבי מכרז המזורז, לא בסמך על מכרז במזורז מסויים אם הוא נערך
לפני שנה.

שני השינויים האלה, בין אם באו כתוצאה
מהדיון שהתעורר ובין אם היו באים באיחור ביזמתנו, יש בהם תיקון הדבר,
אבל יחד עם זה אני חייב להצביע את המפקט כדי שלא יבולע לקליטה.
האחריות שאני נושא בה מחייבת אותי לדאוג לכך שיוכלו להעביר את
העוליים לדירות. פירוש הדבר: סמך עם הזמן, פרט למבצעים צבאיים,
זהו מבצע שחיי הארץ תלויים בו. כאשר דורשים לעשות צדק בין קבלנים
אני רואה את עצמי חייב ראשית לעשות צדק בין יהודים. אילו היינו
נוהגים לפי אותה שיטה כפי שנוהגים ב.ע.צ. לא היינו יכולים לכלכל
את המלאכה כראוי.

היו"ר י. גורי:

עכשיו עלינו לחזור לתקציב הנוסף של
משרד העבודה. אני מבקש שהערות חברי
הוועדה תהיינה צמודות לנושא.

ז. סוזאייב:

מכרז אזורי אינו מכרז, כי הוא מתבסס
על חישוב ומחיר שניתן במכרז מקומי.
ברגע זה אינני רוצה להיות חשדן, אבל לפי המספרים שמסר מר עילם
מתקבלת מסקנה מסויימת. במסגרת של 5000 יחידות היה מכרז לוקלי
על 1590 יחידות, הקבלנים עמדו בהתחרות ומי שזכה זכה. הקבלנים
הפרטיים קיבלו 1164 יחידות ואילו סולל-בונה - 464 יחידות. במכרז
אזורי על 3528 יחידות - שזה לא מכרז - קבלנים פרטיים קיבלו 442
יחידות וסולל-בונה - 3086 יחידות. אני מאד מבקש את מר עילם שיסביר
את התעלומה הזאת. איש בעל אינטליגנציה בינונית אפילו יראה במספרים
אלה דבר הטעון הסבר.

בהזדמנות אני אשאל את מבקר המדינה,
אבל אם זכרוני אינו מטעה אותי, ישבנו פעם עם המבקר ודנו על דו"ח
מספר 6, אז נגעתי בשאלה זו וסיפרתי את הסיפור של מר עילם על מכרזים
אזוריים. הרושם שקיבלתי מתגובתו של המבקר היה כי הוא אינו כל-כך
טרוצה מהסדר זה.

היו"ר י. גורי:

הוא אטר שלגבי חלק מהביאורים הוא מסכים,
לחלק אינו מסכים, ונדמה לי שגם בפני
המבקר עמדה השאלה של תחום הזמן. אבל לעצם הדבר שיש צורך
במכרז אזורי הוא לא חלק.

ז. סוזאייב:

אני זוכר שבעתון "ג'רוזלם פוסט"
הופיעה תשובה של סגן יו"ר סועצת עיריית
חיפה אשר נשאל איך קרה שהיה מכרז וקבלן פרטי הציע סחיר זול -
המדינה בחפירת איזו טנהרה - אך העבודה נמסרה לסולל-בונה. שאלו
העתונאים מה המסבר, והמסבר היה: נכון שקבלן פרטי הציע סחיר יותר
זול, אבל העבודה היא דחופה ואנחנו יכולים לססוך סולל-בונה יבצעה
בסועד מפני שיש לו האורגניזציה הדרושה וגם מפני שהוא סוגן מפני
הפרעה על-ידי שביתות, כלומר הסכנה של שביתה היא יותר קטנה
אצל סולל בונה מאשר אצל קבלנים פרטיים. כאשר אני קורא דבר כזה
בעתון, שנאמר מפי איש אחראי, דמי רותח. אותה תגובה היתה אצלי
כשמעתי את מר עילם אומר, בענין בצרת, שחיפש גורם אתו יכול לדבר
באופן פנימי. זה מצלצל באזני עד היום ויצלצל עוד זמן רב. אני
רוצה לשאול אותו: האם הוא התכוון לוטר "באופן פנימי הסתדרותי"
או באופן פנימי יהודי? איך הוא יכול לוטר דבר כזה, אדם שהוא מסונה
על משרד ממשלתי וחולש על מאות סיליונים של לירות? הוא אומר שיש
גורם קבלני אחד שהוא גורם פנימי ורק אתו הוא יכול לשוחח בגילוי לב
ולססוך עליו. בדרך הטבע אני צריך להסיק מדבריו שגישה זו תשפיע,
אם פעם, כשהוא יצטרך להחליט למסור עבודות.

אני אומר שסולל-בונה במדינה הזאת הוא
איזה סרטן שאוכל את הגוף החלש של המדינה. אני מבקש את היושב-ראש,
שהוא יכול יותר מאחרים להתרוסס מעל למפלגתיות הצרה, לקרוא את
הנספחים לדו"ח של חברת האשלאג, ושם יראה שסולל בונה קיבלה עבודות
על סיליונים רבים...

מר עילם:

רק סולל בונה? אחרים קיבלו הרבה יותר.

ז. סוזאייב:

אני מבקש לרשום בפרוטוקול: ריח של
עניינים פליליים נודף מדפי הדו"ח הזה
לגבי קבלן זה ואולי גם לגבי קבלנים אחרים, ואילו לשלשון היה עוז

היה מוסר למישהו לבדוק את הדבר.

ברצוני לשאול את משרד העבודה האם הוא, או אגף השכון, מופיע בתור מזמין וקונה של חומרי בנין בשוק הטקסטי מהתעשייה הטקסטילית? אם כן - כיצד מבוצעות הקניות, לפי סכרזים או לפי הסדר אחר? לדוגמה: האם אתם קונים מסטרים?

לא.

מר עילם:

י. בדר:

אני מבין את הכוונה של מר עילם, אני מכיר אותו זה 9 שנים ואני מבין שלגבי שכון עולים זהו דבר שהוא דואג לו באופן מיוחד. בכל-זאת אני רוצה להגיד שלמסק הציבורי יש כללים מסויימים, שהם ספריעים לפעמים להשגת הכוונה באופן מהיר ביותר, מבחינת הזמן ובפשוט. אני רוצה להניח שבכל המקרים הסכרזים האזוריים החישו את הבניה, בכל-זאת אני חושב שיש צורך לבדוק לגבי העתיד באיזה טידה סכרזים אלה רצויים מבחינת האופי של המסק הציבורי.

יש לי כמה שאלות לתקציב הנוסף:
(א) למה בתקציב הנוסף אין סכום לשכון עולים? שטעתי כמה פעמים, גם טפיל מר טנה, שיש הצעה להקצבה נוספת, אבל כאן, בתקציב הנוסף אין אף פרוטה.

(ב) לפחלקה לכוח אדם מוקצב סכום של 22,500 ל"י; האם הסכום הזה הוצא או לא? בחומר שקיבלתי לא רשום שסכום זה הוצא.

הוא הוצא.

מר עילם:

י. בדר:

(ג) לסעיף עבודות דחק לויסות התעסוקה - 2:5 מיליון ל"י: עד כמה שאני מבין הסכום הזה הוצא כולו. רצוני לדעת: באיזה דרכים? אינני יודע אם הסכום חולק בהלוואות או הוצא במיסון עבודות ציבוריות. ברצוני לדעת מה נעשה בכסף זה.

(ד) לסעיף שכר עובדים בלשכות עבודה: עד עתה הוצאו בסעיף זה 200 אלף ל"י מתוך 300 אלף ל"י. כמה אתם עומדים להוציא עד ה-31 במרס?

כל הסכום.

מר עילם:

י. בדר:

(ה) לסעיף רכישת ציוד וכלי רכב אני מבקש פירוט.

(ו) כן מבקש הסבר לתוספת בסעיף מחלקת

הסדירות.

המדובר במדידות בגליל לצורך קדטטר.

מר עילם:

י. בדר:

הוצאתם עד עתה רק 100 אלף ל"י. האם אתם עומדים להוציא עד ה-31 במרס את כל הסכום? האם הצורך הזה לא היה ידוע לפני ה-31 במרס 1956? בעיית קרקעות היא בעיה של עבודה רגילה, שגרתית, שצריך לעשותה באופן שיטתי. עבודה זו צריכה להיות ידועה מראש, למה איפוא הכנסתם אותה לתקציב הנוסף ולא לתקציב הרגיל?

א. הרצפלד:

יש לי שלוש שאלות.
(א) מר עילם הזכיר כי אני מתנגד לבניית בתים בני ארבע קומות. אני גר בקומה ראשונה ויודע מה זה לעלות

מספר קומות, נוסף על כך הייתי עד למריבות קשות. אינני יכול לקבל שום הסברה שכך יותר זול, מפני שאני יכול להוכיח שבמקום שהאדמה יותר יקרה שם בונים בתי בני קומה אחת.

אני מכיר את לב האדם ומאד הייתי רוצה שנקבל החלטה שאסור לבנות בתים בני ארבע קומות, איננו חייבים לעשות את האנשים חולים. אני מדבר שנים בענין זה והיום שמעתי כאילו יש החלטה לא לבנות יותר בארבע קומות.

המטאלה השניה: לתיכנון הקיים צריך להוסיף איזה דבר, ודומני שכדאי לעשות סימפוזיון על בעיות התיכנון. יכול להיות שאפשר למצוא תוכניות יותר יפות לשכונים. הייתי בקריית גת וראיתי תיכנון של בתים; כיצד יכלו למצוא אומן כזה כדי לעשות תיכנון שיכול להצחיק? יש למצוא דרך לתת לבית צורה, לא צריך לבנות באופן שבלוני.

המטאלה השלישית: בנוגע למטאלה זו אני פונון ללכת למלחמה עד חורמה. נקבעו 24 עיירות; מי החליט על עיירות אלה אינני יודע. האם האנשים שהחליטו ידעו מה שהחליטו - זו שאלה בפני עצמה. אני חושב שיש בין 24 עיירות אלה כאלה שאין להן מקום. אני קובל על בחירת המקומות לעיירות. האם היה גוף מוסדן, כלכלי, שידע לקבוע את המקומות האלה? כשהתחילו לבנות את תל-אביב נתנו דונם או 3/4 דונם ליחידה, ואפילו אז היו כאלה שקיוו כי תל-אביב תהיה בת 500 אלף נפש. אני שואל: מי קבע שבמקומות החדשים שנקבעו צריך לתת רק מספר מטרים? אני יושב בחולון וכל אלה שיושבים בסמוך קיבלו 3/4 דונם. מדוע בשדרות או באופקים צריך לבנות בית ליד בית ולא בנותנים שטח בשביל צמח ובשביל עץ? פעם חשבו על 2.5 דונם; מדוע לא ניתן לפחות דונם? האיש הזה שיהיה לו דונם בעוד 10 או 20 שנה יבנה עוד בית. חוץ מזה האדמה יכולה למשוך אותו להתישבות. בתלפיות ראיתי אנשים שגידלו ירקות על עשרות מטרים. אני שואל ברצינות אם אין לשנות את זה.

מ"ס היו"ר א. בהיר:
באיזה צורה מפקח משרד העבודה, או אגף השכון, על טיב הבניה? האם בודקים אם מכניסים לתוך הבנין את כל החומרים לפי התוכנית?

א. אלטמן:
בניח לרגע שהגישה שלך, מר עילם, נכונה מבחינת מהירות הבניה; האם אינך חושב שעל ידי ריכוז המעטטה בגורם אחד אתה פוגע במהירות הביצוע, בזמן שעל-ידי פיזור בין יותר גורמים אתה מסריץ את התהליך?

מר עילם:
לשאלות חה"כ סוזאייב: אילו חה"כ סוזאייב היה קורא דו"ח מס' 7 של מבקר המדינה, היה מוצא תשובה לחלק מן השאלות. מכל מקום יש דבר אחד חשוב בקשר עם הקבלנים: אם אתה מוסר עבודה לקבלן יש מנהג בארץ שהוא מוסר אותה לקבלן משהו וזה יוצר סיבוכים גדולים מאד. ואילו רציתי לנסח בזהירות את ענין בצרת, יכולתי להגיד שלא מפני שאפשר לדבר עם סולל בונה בגלוי מסרנו לו את העבודה, אלא בגלל הנוהג של מסירת עבודות לקבלני משהו כי על עבודות אלה אין יותר כל קונטרולה. ועובדה היא שהרבה קבלנים פרט לקבלנים הרציניים, מזדקקים בביצוע העבודות לקבלני משהו, ואז מפסידים את כל הקשר עם העובדים. מבקר המדינה מציין כי יש להגביל או לאסור מסירת עבודה מיד ליד.

העובדה שמתוך המכרזים האזוריים סולל בונה קיבל יותר יכולה להסתבר ולהתבהר על-ידי עיון בטפה של העבודות. רוב הקבלנים - פרט לסולל בונה ורסקו - יושבים בתל-אביב או בחיפה.

ססירת עבודה לקבלן במרחבי הארץ, אשר צריך להתארגן מול-אביב לדרום ומחיתה לצפון, יש בזה אספקט שלילי. סולל בונה פועל בכל הארץ, הוא יכול להתארגן בצפת, בעפולה, בבאר-שבע ובדרך השיטה האזורית עשוי יותר לשטש את המטרה ולקבל חלק יותר גדול מהעבודות. סולל בונה אפשר לראות כריפוז של הרבה קבלנים, כשם שהיה ריכוז של קבלנים אשר יצרו חברה וקיבלו עבודות במרוכז, ואז הפרופורציות היו לגמרי אחרות. העובדה שסולל בונה מפוזר בכל הארץ נותנת לו יתרון. אין לי ספק שבמידה ונבנה יותר במרוכז הארץ יעלה באופן מכריע חלקה של הקבלנות הפרטית לעומת החלק של היום, מפני שבמרחבי הארץ הקבלנות הפרטית אינה ערוכה ואינה עשויה לקבל עבודות במרחקים אלה. זוהי הסיבה הפשוטה בלי כחל וסרק.

אשר לשאלות של חה"כ הרצפלד. בניה בקומות זה הכרח של הארץ. בשכונ עממי סוכרחים ובונים קומות, במרכזים סוכרחים לשבת בבתיים של 3-4 קומות, אחרת חיפה ותל-אביב ימסכנו לאורך קילומטרים רבים. אנו בונים בתים בקומה אחת במידה שזו דירה קטנה של 32 מטר מרובעים, והיא ניתנת להרחבה אחר-כך. בית של קומות קשה להרחיב. כל כמה שאנו עוברים לדירות יותר גדולות, של 42 או 52 מטרים מרובעים, אנו עוברים לבנין של קומות.

לשאלות חה"כ בדר בענין התקציב הנוסף. אשר לתוספת להסדר קרקעות, אטנם היה סכום מסויים בתקציב הרגיל, אבל בקיץ הוברר שיש צורך לזרז את הסדר הקרקעות, אחרת הסדינה מפסידה רבנות דונטיים, מאחר שערכים עולים עליה, יושבים שנה, שנתיים, שלוש עד שיהיו שליטים עליה. משרד המשפטים דרש להתקציב סכומי כסף גדולים כדי להחיש את הסדר הקרקעות.

היו"ר י. גורי: ועדת הכספים התריעה כמה פעמים על זה ודרשה להחיש את הסדר הקרקעות.

מר עילם: בתקציב החדש מלכתחילה הכנסנו סכום יותר גדול.

אשר לתוספת לרכישת רכב וציוד, הכוונה היא לט.ע.צ. הסכום היה מסומן בתקציב הקודם אלא ששום טיבות טכניות ואחרות לא נוצל אלא במחוק. לקראת הקיץ הזה, לאור הכוונות בשטחים שונים במובן בטחוני, נמצא לנכון להתקציב את הסכום הזה על-מנת שלט.ע.צ. יהיו כלים הדרשים למילוי תפקידים מאד חשובים בתחום זה.

אשר לסכום שנדרש לכוח אדם, לרגל המצב היה הכרח להרחיב את המסגרת ולהכין את עצמנו לקראת המצב שיהיה.

אשר לתוספת הנדרשת לעבודות יזומות, ההוצאה הזו מתפלגת לענפים כפי שהם סוגדרים בעצם הצעת התקציב: יעור, הכשרת קרקע, מרעה טבעי וכד'. הסכום הזה מתפלג להשלטה של סעיפים קודמים.

חה"כ בדר העיר בענין השיטה. זכורה לי עוד מספול הלימודים איזו אימרה פילוסופית, שלא מספיק לעשות דבר שיהיה צודק אלא חשוב שייראה לאחרים כצודק. אני מסכים שזה דבר רציני מאד ומודה שאנחנו הקפדנו בצד המטרה ולא בצד הצורה. בהמשך הזמן נדאג שהצורה לא תכביד על קיום התוכן.

לשאלת חה"כ סוזאייב בענין חומרים: אגף השכון מביא חומרים לבנין ישר מסקורות בחוץ לארץ: ברזל דרך השלומים, עץ - בהתאם להסכמים מסחריים, במידה שמעורבים גורמים פרטיים, יש שיטת סכרוז של הזמנת סוחרים על מנת לקבל מהם הצעה.

במידה שמדובר בחומרים המיוצרים בארץ, מלט רוכשים משני בתי-חרושת על-יסוד הסכמים סוקרמים של האוצר כחלק מקידום בתי-החרושת. אשר לבתי-חרושת אחרים, אנו מזמינים מ"לפיד" ו"חרסה" חסדים סניטריים.

מה היתה החלוקה בין "חרסה" ובין "לפיד"? ז. סוזאייב:

קרוב לרודאי 40% ו-60%. מר עילם:

לפי מכרז? ז. סוזאייב:

זה נותן סחיר וזה נותן סחיר. מר עילם:

אני מבקש לקבל פרטים על הרכיטות שנעשו בשנת 1955/56 ובשנת 1956/57, עד הזמן האחרון, באופן מיוחד מ"חרסה" ומ"לפיד"; באיזה צורה זה נעשה, באיזה סחירים? ז. סוזאייב:

אמציא את החומר הזה כעבור כמה זמן. מר עילם:

מטעמים טכניים שהזמן גרמם לא יכולנו לקיים את ההתייעצות, לכן אני מבקש, בשם סיעתי, לדחות את ההצבעה לאחת הישיבות הבאות. ז. סוזאייב:

בטאריח הזמן נותר לנו נסמך טובות לסאלות שנשאלו לתקציב הפיתוח. היור"י גורי:

לצד ההכנסות נשאלו סאלות בקשר לחשבון קרן התטורה מעודפי תוצרת חקלאית. לפני מר סורוקר:
רטימה של כל העודפים.

סאלתי גם על המענק. י. בדר:

אין פה סאלה של מענק. המענק היה בסך 25 מיליון ובו לא היה סינוי. מר סורוקר:

ז.א. המענק הסאריקני לשנת 1956/57 נתקבל במלואו? י. בדר:

כן, הוא נחקבל לפני נובמבר. מר סורוקר:

לסאלה הסניה-הכנסות מסלווה הפיתוח: סאפריל 1956 עד ינואר 1957 ההכנסה הסתכמה ב-45 מיליון דולר. לסכום הזה לסוף ינואר יש לצרף את אוסדן סלווה הפיתוח לפברואר-מרס, שהוא בין 8 ל-10 מיליון, וזהו סכום ההוצאות להפצת הסלווה. הנטו מבוטס על 45 מיליון, הכרוטר - על 54 מיליון.

לסעיף סלווה מיוחד - כמו שכבר נאמר זה אותו חלק בצינורות ססטמסים בקו הדלק. סאי.טי.סי. קנינו צינורות סל 16 אינצ' וסל 18 אינצ', ואותם הצינורות יסמסו לקו הדלק בין באר שבע לסוקרק.

אשר להוצאה תעשייה וטלאכה - נשאלנו מה ההרכב של הוועד הציבורית הפועלת כוועדה המאשרת של הלוואות. חברי הוועדה הם: מר ספיק, מר המסחר והתעשייה - כ"ר, מר גליקסון, מנהל כללי של סניף המסחר והתעשייה, מר זגני, מנהל לטנהל הכללי של האוצר, מר טייבר, מנהל חטיבת התעשייה, מר גלבוט, סגן מנהל כללי של סניף המסחר והתעשייה, מר ליינקרום, מנהל חטיבת התעשייה בהתאחדות בעלי התעשייה, מר זברסקי, מנהל בנק הפועלים, מר גולדמן, מנהל בנק אוצר ותעשייה, מר ויינשטיין, מטעם בנק הלאומי, מר טולכו, מטעם בנק לדיסקונט, מר בר-יוסף, מטעם בנק ישראל, מר טאירוביץ, מטעם סול-כור, מר גורן, מטעם סקציית התעשייה בהתאחדות העובדים. ועדה זו מאשרת אישור סופי של הלוואות.

אשר לרשימה הסדרייקת של המפעלים,

אני מבין שהעתק הוטצא ליו"ר הוועדה בזמנו. אם חברי הוועדה מעונינים, אסטור להם העתק הרשימה של כל המפעלים שאושרו.

אשר לטנבלה של 4 מיליון הפרואדורה של

מתן הלוואות היא, שהוועדה מאשרת את כל ההלוואות וסקבל ההלוואה נכנס לתור. במידה שיש סכומי כסף שעומדים לרשות המשרד, ניתנות ההלוואות לפי התור של המישורים לבעלי המפעלים.

לנו היתה אפשרות להופיע עם הטיטון של

קו הדלק בצורה של העברה מסעיף לסעיף, מאותם 8 מיליון כהפחתות מהמשרדים. אנו העדפנו להופיע עם כל הסכום של 14 מיליון הוצאה ולהראות כיצד מטמנים סכום זה. אך כל תכנית הפיתוח של המשרד התבטסה על היקף יותר גדול מאשר היה בתקציב.

י. ספיר: מה יהיה גורלם של ה-4 מיליון: האם הם יקבלו זכות עדיפות?

מר טורוקר: אני מבכר לא לענות לשאלה זו. ניסיתי להשיג את מר טייבר, כי הוא יכול להשיב ולתת אינפורמציה מסקר ראשון, אבל לא השגתי.

אשר לשאלות בעניני החשמל. תוכנית

פיתוח החשמל בנויה על מסגרת כוללת של פיתוח הקיבולת של החשמל בארץ עד ל-560 אלף קילוואט. בינתיים אנו הולכים ומשלימים את התחנות בסוקרר שצריכת להיות של 50 אלף קילוואט כל אחת. התקציב הסקורי היה קטן ומראש נלקחה בחשבון אפשרות של הוצאת אטיסיה נוספת לציבור, נוסף ל-16 המיליון שקיבלה חברת החשמל באטיסיות. קצב ההתפתחות התבסס על אפשרות של קבלת האטיסיה. האובייקטים השתנו קצת בגלל צרכי הבטחון, הקדמנו שתי יחידות של 10 אלפים קילוואט לפי דרישת הצבא, המדובר בשתי תחנות תת קרקעיות. למטרה זו הוצאו הסכומים ולמטרה של קידום ענין סוקרר, במטרה להגיע לאפשרות ניצול של 50 אלף קילוואט הראשוניים בסוקרר עם תחילת השנה. ההשקעה בסוקרר היא יותר גדולה, מפני שמלכתחילה אנו מקימים מתקנים משותפים ל-100 אלף קילוואט, אלא שבשלב הראשון ברכיב סכומות ל-50 אלף קילוואט. בניצוץ תוכניות החשמל יש שני שלבים: הזמנת ציוד והתקנתו בכסף ישראלי.

הישיבה נועלה בשעה 18.45.